

HOEFBLAD

61^e jaargang nr.2 lente 2024



Foto Christ Grootzwagers

NATUURVERENIGING



KEN EN GENIET



Hoefblad



ALGEMEEN E-MAILADRES: kenengenet@home.nl

VOORZITTER
Programmavoorbereiding
Krantenberichten

Christ Grootzwagers
Kamilletuin 6
5103 CB Dongen
tel. 06-43154545
voorzitter@kenengenet.nl

SECRETARIS
Programmavoorbereiding

Fia Grootzwagers
Schoolsticht 47
5102 GD Dongen
tel.0162-517996
secretaris@kenengenet.nl

PENNINGMEESTER EN
LEDENADMINISTRATIE
Rabobank Dongen
IBAN:
NL44 RABO 0111984114

John van Meggelen
Schoolsticht 47
5102 GD Dongen
tel.0162-517996
penningmeester@kenengenet.nl

BEZORGING HOEFBLAD
Opgave excursies

Marie-José van Gestel
Hubertusstraat 9
5106 NS Dongen-Vaart
tel. 06-10120230
mjvangestel.burmanje@home.nl

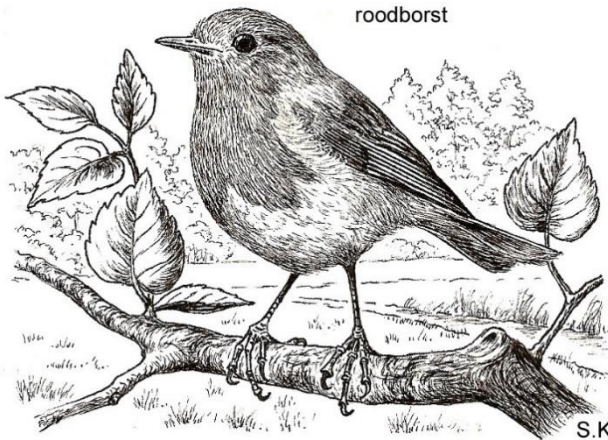
BESTUURSLID

Anton Staps
Paardenbloem 7
5102HS Dongen
tel. 06-13402220 of 0162-226994
amoms@ziggo.nl

Vacature

Op dit moment zijn we op zoek naar een nieuw bestuurslid hebt u belangstelling neem dan contact op met ons als bestuur

DE ROODBORST



We kennen hem of haar allemaal wel, de roodborst komt haast in elke tuin wel voor. Het vogeltje is een allemans vriend, althans zo lijkt het wel. Natuurlijk heeft dit een reden, de roodborst is graag in jouw buurt als je aan het werk bent. Wat gebeurt er dan, door

het knippen, spaden of maaien jaag je als tuineigenaar allerlei insecten op en die proberen de vogels te verschalken, eigenlijk best wel slim. Een roodborst kun je haast tam maken, eenvoudigweg door hem te voeren. Doe je dat dagelijks om dezelfde tijd, dan raakt de roodborst daar aan gewend. Zit hij al op jou te wachten, dan kun je waarschijnlijk steeds dichterbij komen. Als je voorzichtig je hand uitsteekt met daarin havermout of gedroogde meelwormen, dan waagt hij het misschien zo uit je hand te eten.

Juist nu moet je de roodborst maar eens goed gade slaan, we zitten tegen de broedtijd aan en de partners zoeken elkaar op. Het vrouwtje zal op een gegeven moment bedelen, net als dat jonge vogels doen, de snavel open en fladderend met de vleugels. Een slim en verliefd mannetje, zal dan met voedsel voor haar komen. Men noemt dit [hofmakerij](#), iets wat bij veel soorten vogels plaats vindt. Het vrouwtje stelt het mannetje op de proef en kijkt of deze genoeg en kwalitatief goed voer aan kan leveren. Logisch, want als zij straks op het nest zit, dan zal ze verzorgd moeten worden door manlief. Roodborsten broeden erg verborgen tussen struikgewas op de grond, of er net boven. Ze kunnen behoorlijk bazig zijn en verjagen andere vogels uit hun omgeving. Zingen doen ze enorm mooi, vanaf een wat hogere tak. Broeden doen ze vanaf april tot in juli, ze leggen dan ongeveer 5 tot 7 eitjes, de broedduur is 12 tot 15 dagen. Na het uitkomen blijven de jongen ongeveer 14 dagen op het nest en worden nog 2 tot 3 weken na het uitvliegen verzorgd.

Roodborstjes eten voornamelijk insecten, spinnetjes en andere kleine diertjes, aangevuld met bessen en zaden. In de winter zijn ze een vaak geziene gast op voedertafels. Roodborsten zoeken vaak op een bijzondere manier naar voedsel, anders dan veel tuinvogels. Ze zitten dan stil, laag boven de grond en duiken dan naar hun prooi. Andere roodborsten zijn daarbij niet gewenst. Roodborsten hechten aan een eigen territorium, ook in de winter. Zelfs man en vrouw roodborst zitten elkaar in de weg en zijn alleen in het broedseizoen bij elkaar. Hun oranje borst gebruiken ze om elkaar te imponeren. De jongen moeten geen agressie oproepen, vandaar dat die pas later in het jaar van gespikkeld bruin naar het echte oranjerood van de roodborst kleuren. Een deel van de Nederlandse broedvogelpopulatie trekt tussen augustus en november richting Spanje en Portugal, zij keren in het vroege voorjaar weer terug. Het deel dat in Nederland blijft, krijgt gezelschap van soortgenoten uit Duitsland, Polen en de Scandinavische landen. Voorjaarsstrek vindt plaats tot eind april, tijdens de nacht. Dus houdt ze maar eens goed in de gaten en probeer te ontdekken of uw zomerroodborstje alweer gearriveerd is.

BESTUURSPRAATJE

Na een verschrikkelijk nat najaar, lijkt het erop dat we dit vervolgen met een regenachtig voorjaar. Maar goed het is nog winter, al begint de lente binnen de korste keren. Buiten is het in ieder geval al goed waar te nemen, allerlei planten lopen al uit. Het blad verschijnt langzaam aan struiken en bomen, we gaan een mooie tijd tegemoet. Lente, de tijd van jong leven, alles ontwaakt uit de winterslaap zo lijkt het wel. Vogels beginnen al volop te fluiten, driftig vliegen man en vrouw al achter elkaar aan. Padden je ziet ze helaas al platgereden liggen, hopelijk redden de meeste het toch nog naar hun geboorteslootje. Er is dan ook weer genoeg te genieten in onze directe omgeving. Zo wordt er van alles waargenomen, de bever in de Onkelsloot, de ijsvogel langs de Donge, steenuiltjes lekker in het zonnetje op de nok van een boerderij. Ja zelfs de eerste vlinders zijn reeds gezien, natuurlijk exemplaren die als vlinder overwinterd hebben. Krent, sleedoorn, hazelaar en wilgen staan al te bloeien, om zo nectar te verschaffen aan de eerste vliegende insecten.

Als ik dit type zitten de bosuilen al op hun eitjes, deze vogel profiteert daardoor optimaal van de nog redelijk lange nachten, de tijd dat deze bosuil jaagt. Zo kan er genoeg prooi gevonden worden voor de

uilskuikens. Natuur steekt prachtig in elkaar, zo hangt alles samen, iets wat we als mens moeten beseffen.

Onze gidsen zijn in vergadering bijeen geweest en hebben een mooi programma opgesteld, met een grote afwisseling. Ga eens mee wandelen en leer de natuur dankzij deze mensen beter kennen. Deze gidsen doen hun werk geheel belangeloos, maar bereiden zich telkens opnieuw voor, door het maken van een voorbereidingsstocht, maar ook door het opzoeken van allerlei informatie.

Datzelfde geldt ook voor de diverse werkgroepen, welke in alle stilte hun hobby uitoefenen. Haast wekelijks worden er wel tellingen verricht, van vogels en vlinders. Anderen gaan op pad voor het inventariseren

Geef eens een NESTKASTJE kado



**inlichtingen en verkoop
Ad Leeggangers
0162-313858**

van de vele nestkasten voor met name de diverse uilensoorten. Kasten worden schoon gemaakt en indien nodig vervangen, men is er maar wat druk mee.

Als bestuur proberen we dit alles zo goed mogelijk aan te sturen en zijn we trots op de zovele vrijwilligers. Op allerlei fronten worden we bijgestaan door u als leden, van het rondbrengen van onze verenigingsbladen, het promoten en uitvoeren van allerlei werkzaamheden, allemaal ten gunste van de natuur in onze omgeving.

Overigens zijn we als bestuur nog steeds op zoek naar versterking van ons team,

neem gerust contact met ons op, als u denkt dat is wat voor mij.

In januari kregen we een droevig bericht, Jos Haarbosch is overleden, dit op een leeftijd van 91 jaar. We kennen Jos als een enthousiast deelnemer aan vele tochten en vaste bezoeker van ons winterprogramma. Jos is al vanaf 1963 lid van onze vereniging en dus 60 jaar van de partij. Bij zijn 50 – jarig jubileum, is hij zoals gebruikelijk ere lid geworden van Ken en geniet.

Jos was een man waarop je immer een beroep kon doen, in de tijd als leraar op de Pijler liet hij zijn leerlingen zelfs karweitjes doen voor onze Natuurvereniging. Nog steeds hebben we zo een stapeltje nestbeschermers, gemaakt als leerproject. Ook heeft hij menig nestkast mee in elkaar gezet, dit onder leiding van Koos Leemans.

Samen met zijn vrouw Betsie heeft hij altijd volop genoten van onze natuurwandelingen en presentaties.

De laatste jaren ging het meewandelen niet meer, maar altijd hield Jos

alles nog bij betreffende Ken en Geniet. Wij wensen zijn vrouw en kinderen veel sterkte bij het verwerken van dit grote verlies. Bij deze het bedankprentje van de familie Haarbosch.



Jos Haarbosch
1933 | 2024

liefdevol
zorgzaam
famieliman
betrokken
rechtvaardig
bescheiden
belangstellend
tevreden
natuurmens
vakman

In liefdevolle herinnering aan



Jos Haarbosch
lieve echtgenoot van Betsie

Bedankt!

NATUURTUIN KANDOEL



Onze natuurtuin speelt binnen de vereniging een steeds grotere rol, velen hebben de tuin reeds bezocht. Sommige mensen komen er wekelijks, zomaar om een wandeling te maken en te genieten van de omgeving. Buiten de vereniging komen er ook best veel mensen, zomaar om een rondje te lopen, om te fotograferen of het vieren van een intiem feestje. Er wordt regelmatig gepicknickt op de diverse plekken die in de tuin ter beschikking staan.

De tuinwerkgroep vindt dit uiteraard hartstikke leuk, want daarvoor is deze werkgroep elke week actief. Er wordt heel wat afgesjouwd, allemaal om het er zo mooi mogelijk uit te laten zien.

Zo is er veel snoeiwerk verricht, de boomgaard heeft groot onderhoud gehad, zodat er weer licht valt in de kruinen van onze fruitbomen. Een groot gedeelte van de houtwallen is kort gezet, zodat deze struiken weer opnieuw uit kunnen schieten. Mooi meegenomen is het extra licht, dat door deze maatregel op de grond valt, wat zal resulteren in nog meer bloeiende bloemen. Reeds nu al zie je vele toefjes van het maarts viooltje in bloei staan. Al het gesnoeide hout wordt klein gemaakt en hergebruikt. Zo is rond onze opslagplaats een takkenril gemaakt, welke de oude versleten planken vervangt.

Een volgend karwei is het klaar maken van de grond voor uitbreiding van het heidegebiedje. Op 16 maart vindt NL Doet plaats en dan willen de tuinmannen/vrouwen het heideterrein eens zo groot maken. Planten is nog niet eens zo moeilijk, maar het verwijderen van het gras dat er

nu groeit is een ander verhaal. Maar het belooft een prachtig resultaat, een heidegebied tussen ons lokaal en de heg. Kom gerust eens kijken op de dag dat er geplant wordt.

Naast het gesnoei en planten gebeurt er nog veel meer in de tuin, er wordt gewied, gemaaid, geharkt en geknipt. Enkele mensen verrichten ook het timmerwerk van nestkasten, welke verkocht worden, om onze vereniging financieel te steunen. Regelmatig vindt er ook onderhoud plaats rond en in onze vogelkijkhutten, al valt dit niet altijd mee, want door de hevige regenval wil de achterste hut nogal eens onder water komen te staan. Maar het blijven 2 plekken die ideaal zijn om vogels te spotten.

Bijzonder nieuws is er voor de tuinwerkgroep, we hebben via de RABO bank een mooi bedrag binnen gekregen, dit in het kader van hun 125-jarig bestaan. Als voorzitter had ik een project ingediend en dit is beloond met een prachtig bedrag van maar liefst € 4000,--. Het geld is al voor een groot gedeelte besteed, zoals in de projectaanvraag werd geschreven. We gaan de zonnepaneleninstallatie uitbreiden, zodat we onze accu's optimaler kunnen benutten, want steeds meer gereedschap is vervangen. Een gedeelte van het geld gaat naar de aanschaf van heide en ander plantmateriaal. Tevens hebben we een nieuwe kachel aangeschaft, zodat we er in de winter warmpjes bijzitten in ons lokaal.

Hebt u tijd en zin, kom dan gerust eens langs op de maandagochtend, er is altijd wel wat te doen.

WANDELING STRIJBEEKSE HEIDE

Met een kleine groep gingen we op pad, we parkeerden bij het Pannenkoekenrestaurant Dennenlucht aan de Heistraat. Voor sommigen was dat al een goed vooruitzicht, want afsluiten met een lekker bakske telt ook mee.



Jeroen Nusslein was onze begeleider, hij vertelde dat hij vroeger hier veel rond-dwaalde met zijn vader, omdat ze niet ver hier vandaan woonden. Tja en dan komen er vanzelf herinneringen los, als je langs bepaalde gebouwen komt. Zo stonden we stil bij Huis den Deijl, een



HULST S.K.

voormalig restaurant, dat nu helaas er verlaten bijstaat. Even verderop gaan we het natuurgebied in en bekijken de hulst, er staan nog bessen aan, dat geeft aan dat we haast geen winter hebben gehad, anders

zouden de vogels deze al wel hebben opgegeten. Onderaan heeft de hulst bijzonder stekelige bladeren, iets hoger, buiten het bereik van wild heeft deze plant die bescherming niet nodig en worden de bladeren ronder. We stappen zijwaarts en verlaten het pad, om een boom eens nader te bekijken. De schors is er gedeeltelijk af en je ziet duidelijk de vraatsporen van een kevertje, dat tunneltjes wegvreet achter de schors. Jeroen vertelt over de [letterzetter](#).

De letterzetter komt vooral voor op sparren, in het bijzonder op de fijnspar, maar kan ook de lariks, Douglas spar, weymouthden, zwarte den en gewone zilverspar aantasten. De boom kan door harsvorming insecten weren, maar is deze verzwakt door schade of droogte, of omgevallen tijdens een storm, dan is dit niet meer voldoende en kan de boom al door enkele kevers gekoloniseerd worden. Deze verzwakte bomen worden in eerste instantie bezocht door mannelijke kevers. Deze zoeken op de schors naar een geschikte plaats om zich naar binnen te boren. Eenmaal binnen graaft hij een paringskamer, waarna hij een feromoon uitscheidt dat vrouwtjes lokt. Een mannetje paart met twee tot drie vrouwtjes waarna deze verder graven onder de schors. In gangen van maximaal 15 cm lengte legt het vrouwtje tientallen eitjes. De larven die daaruit komen eten dwars op de moedergang, wat het karakteristieke patroon veroorzaakt. Als de larven volgroeid zijn, verpoppen ze zich en na circa zes weken vanaf eiafzetting komen de kevers uit de poppen, boren ze zich naar buiten en vliegen uit naar een volgende boom. Dan begint de tweede cyclus. In de noordelijke streken overwinteren de larven van deze tweede lichting onder de schors



of bij de wortels van de boom. In warmere streken kan de derde generatie overwinteren. Op deze manier kan de letterzetter zich bij droog, warm en

windstil weer redelijk snel vermeerderen.

Bij gebrek aan verzwakte bomen of bij een massale uitbraak kunnen ook gezonde bomen aangetast worden; omdat de kevers detrivoor zijn, hebben ze er belang bij de boom te verzwakken. De letterzetterzters lokken elkaar dan met feromonen, om gezamenlijk de aanval op een gezonde boom in te zetten. Daarvoor zijn ongeveer 4000 tot 6000 letterzetterzters nodig. De boom kleurt dan geleidelijk bruin bij gebrek aan voedingsstoffen en kan afsterven. Ga je de natuur in dan kom je vaak dergelijke aangetaste bomen tegen.

We lopen een smal pad in en komen langs enkele veldjes met vergraste hei. Hier en daar zien we nog een enkele paddenstoel, soms al half vergaan, het is toch al 9 december, wat niet betekent dat je later



geen paddenstoelen kunt vinden. Hier en daar zien we op oude stobben mossen en ook bekertjesmos. Op sparren en dennenkegels groeit een heel klein muizenstaartzwammetje, altijd een mooie vondst en grappig om te zien. Het zijn

paddenstoeltjes waar je gemakkelijk aan voorbij loopt. Maar zo heb je zoveel van die kleine dingen, goed dat je dan met een gids loopt die daarover kan vertellen.



Zo zagen we diverse gallen, grote maar ook zeer kleine, de ene nog bewoond en de ander alweer verlaten, te zien aan een gaatje in de gal. Zo merkten we de ananasgal op, een gemakkelijk herkenbare soort, deze lijkt wat op een ananas, maar dat hadden jullie zelf ook wel door. De ananasgalwesp is de veroorzaker van de ananasgal of eikenroos bij de zomereik en wintereik. De wesp legt één ei per bladknop. De schutbladen van de bladknop groeien dakpansgewijs uit tot een 2 tot 3 cm grote, op een dennenappel lijkende gal. Vanaf eind augustus kunnen de ananasgallen in hun geheel van de boom vallen, maar het is ook mogelijk dat de knop blijft zitten en zich in de herfst opent, waarop de tot 8 mm grote binnengal uit de knop valt met daarin de larve van de galwesp. Een veel kleinere gal groeit op het blad, deze is afkomstig van de grijze fluweelgalwesp (*Cynips longiventris*) of eikenstuitergalwesp. De galwesp veroorzaakt gallen aan de onderkant van bladeren

van eiken ze zijn echter klein en erg hard. De gallen lijken op een stuiterbal en hebben een rood/geel gestreept uiterlijk, De strepen zijn bij oudere gallen



duidelijker, bij jonge gallen zijn het vaak nog spikkels of gestippelde strepen.



Tja als we het dan toch over kleine dingen hebben, lopend over een zandpad langs de hei vonden we een bijzonder mooi bloeiend mos, het rood bekersmos. Het rood bekersmos (*Cladonia coccifera*) is een korstmos uit de familie Cladoniaceae. Het komt voor op humusrijke bodems, af en toe op hout. Vaak in heidevelden, stuifzanden, ook in de duinen. Jeroen heeft nog een verhelderend verhaal verteld over de invloed van CO₂ oftewel koolstofdioxide. De natuur heeft daar veel van te lijden, zo ook de hei waarover we lopen. Het is inmiddels wat gaan regenen, maar een Ken en Genieter laat zich daardoor niet afschrikken. Aan de rand van de hei vinden we nog een mooi gras, dat erg lange uitlopers



maakt. Jeroen knielt neer en trekt een dergelijke uitloper vast, meterslang kunnen deze worden. Het zogenaamde helmgras groeit ondergronds en

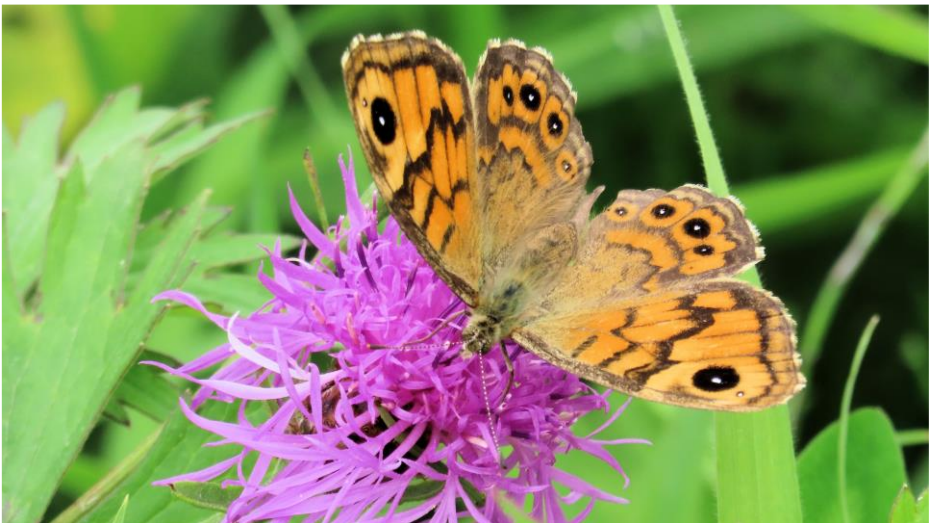
waar het in contact komt met licht ontstaat een jonge spruit, u zult het zelf vast al wel ooit gezien hebben.
Natuurlijk hebben we nog veel meer gezien en heeft Jeroen ons nog veel tekst en uitleg gegeven, maar daarvoor moet u zelf maar eens een keer mee gaan.
Met de groep hebben we nog gezellig nagepraat onder het genot van een warm drankje, ja natuurlijk bij Dennenlucht, een prima startpunt voor uw wandeling. Jeroen en medewandelaars bedankt, we hadden weer een goed gevulde ochtend.

Christ Grootzwagers

NEDERLANDSE DAGVLINDERS

Argusvlinder (*Lasiommata megera*)

Argusvlinders zijn van een gemiddelde grootte en hebben een oranje-bruine grondkleur met een donkerbruin strepenpatroon. Op de bovenzijde van de voorvleugelpunt hebben ze één zwarte oogvlek met witte stip in het midden en op de achtervleugel hebben ze vier van zulke oogvlekken. Het mannetje heeft bovendien een opvallend brede, donkere geurstreep op de voorvleugel. Ook aan de onderzijde zijn de oog



vlekken te zien en daar worden ze ook nog eens omringd door een oranje ring en een zeer smalle bruine ring. De naam van de vlinder slaat dan ook op deze geringde oogvlekken, de zogenaamde



argusogen. Verder is de onderzijde van de achtervleugel grijsbruin met een dunne bruine lijnentekening.

Begin jaren 1990 kwam de argusvlinder nog algemeen en door heel Nederland verspreid voor. Ook in onze omgeving was de soort te zien, o.a. langs de Donge en het kanaal. In de 20 daaropvolgende jaren verdween de vlinder langzaam van de hogere zandgronden en ook uit grote delen van Groningen. Daardoor komt hij nu voornamelijk in de westelijke helft van Nederland voor en ook nog in Zuid Limburg. Vorige zomer heb ik nog enkele argusvlinders gezien tijdens een wandeling langs de rivier Lek; daar heb ik de bij dit artikel geplaatste foto's gemaakt.

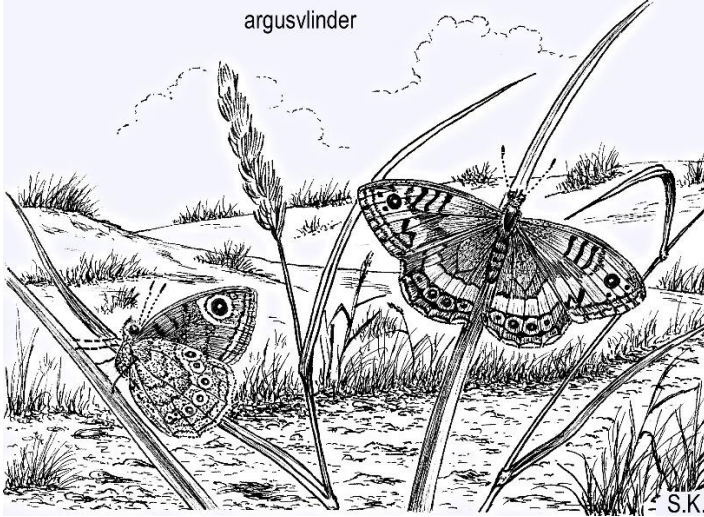
De argusvlinder komt voor in gevarieerde graslanden met stukjes kale grond langs slootkanten, wegen, dijken, heggen en bosranden. De vlinder voedt zich met nectar van verschillende planten, o.a. braam, rode klaver en akkerdistel.

Vroeger vloog de soort meestal in twee generaties per jaar, van begin mei tot half juni en van half juli tot eind augustus. Tegenwoordig komt er steeds vaker een derde generatie voor in september en oktober.

De mannetjes verdedigen een territorium vanaf een zonnige open plek op de kale grond, bijvoorbeeld op een zandpad; hier wachten ze op langs vliegende vrouwtjes en andere indringers worden "aangevallen" of verjaagd. Of ze maken patrouillevluchten vlak boven de grond, waarbij ze een vaste route van ongeveer 50 meter lang op en neer vliegen.

Vrouwtjes die nog niet gepaard hebben, gaan op zoek naar mannetjes. Al bevruchte vrouwtjes hebben deze neiging niet.

Na de paring gaat het vrouwtje op zoek naar geschikte plekjes om de eitjes af te zetten. Ze vliegt laag boven de vegetatie, waarbij ze snel met de vleugels slaat maar slechts langzaam vooruit komt. Haar voorkeur gaat uit naar waardplanten die op beschutte, warme en



vaak schaars begroeide plaatsen staan, zoals langs greppels of paden. De waardplanten (voedselplanten van de rupsen) zijn diverse grassoorten, o.a. kropbaar. De eitjes worden afzonderlijk afgezet op de stengels of toppen van de bladeren. Ook blootliggende wortels van grassen, bijvoorbeeld langs een slootkant, worden benut.

Na gemiddeld 8 dagen komen de eitjes uit. De jonge rupsen foerageren vooral 's nachts, de grotere rupsen ook overdag. Ze worden tot 25 mm groot en zijn blauwachtig-groen van kleur met witte lengtestrepen over de rug en flanken.

De rupsen van de eerste en deels de tweede generatie zijn na ongeveer een maand volgroeid en verpoppen meestal hangend aan de onderkant van een blad van de waardplant. De kleur van de pop is groen. Na gemiddeld 16 dagen komen de vlinders uit de pop gekropen.

De rupsen van de tweede generatie, die niet meer in hetzelfde jaar verpoppen en de rupsen van de derde generatie overwinteren als half volgroeide rups tussen verdorde planten of struiken. Tijdens zachte winterdagen eten de rupsen gewoon door. Deze rupsen verpoppen pas in het volgende voorjaar, waarna vanaf begin mei de vlinders uit de pop komen.

De vlinders zelf leven gemiddeld 20 dagen.

Hanny Oerlemans

SNERTWANDELING

Met een flinke groep vertrokken we vanaf de parkeerplaats van de Jacobushoeve naar de tuin van Toon Thielen. Toon stond ons daar al op te wachten voor een rondleiding door zijn paradijsje. Vooraan legde hij een beetje uit wat en hoe de tuin zo ontstaan was. Hij toverde ook een doos tevoorschijn, met daarin een skelet van een ree, zo bijeen gebracht en vast gezet door zijn kleinzoon. Reeën vertoeven regelmatig in Toon zijn tuin, welke begrenst wordt door landbouwgebied, meest weiden en aan de achterzijde de Duiventoren. De groep werd in tweeën verdeeld, om het wat gemakkelijker te maken. Diverse mensen gingen een kijkje nemen in de joert, dit is een traditionele ronde tent



die vooral wordt gebruikt voor bewoning door rondtrekkende veenomaden, die schapen, geiten, kamelen en/of paarden houden, en die leven in de koude droge steppegebieden van Centraal-Azië. Men ziet joerten in Mongolië ook aan de rand van steden en in Kirgizië in meer bergachtige gebieden.

Het woord "joert" is afgeleid van het Russische joerta en Joert wordt ook buiten Rusland het meest gebruikt, omdat de Russen in het verleden over veel Centraal-Aziatische gebieden hebben geheerst. Als de dochter van Toon overkomt, dan verblijft deze in de tent.

Ook in de tuin was het erg nat, dus niet elk plekje was te bereiken en ook ons plan om de tuin aan de achterzijde te verlaten en zo naar de hoeve te lopen viel in het water. Maar dat mocht de pret niet drukken, we keken in alle hoeken naar wat de tuin te bieden heeft. Overal wordt er schuilgelegenheid aangeboden voor vogels, dieren en insecten, het is met recht een echte natuurtuin. Haast alle gebruikte materialen stammen dan ook uit de tuin, snoeimateriaal dat vrij komt wordt zo nuttig. Takkenwallen, insectenhôtels, een heus bijenonderkomen, het is in Toon zijn tuin allemaal aanwezig. Nu stond er vanzelfsprekend niets te bloeien, daarom hoorden we als gidsen de vraag, kunnen we niet eens in de zomer terug komen en ja een bezoek is ondertussen ingepland. Achter in de tuin hebben we nog even stil gestaan bij de inmiddels echt grote vijver, waar ook de ijsvogel broedgelegenheid geboden wordt. Van de zomer stond deze plek geheel droog en zelf heb ik toen mooi een ree kunnen filmen, dat het laatste restje water op dronk.



Volgens afspraak zouden we ook als tweede groep bij de tipi langs gaan. Daar stond Toon al te wachten met een brede grijns. Hij begon gelijk te vertellen over de hulst, waarbij hij de wortels wilde tonen. Ondergetekende werd gevraagd een struik naast de tipi uit de grond te trekken. Nou is het niet mijn gewoonte groen dat er zo fraai bij staat te verwijderen, maar er werd aangedrongen. Ik pakte de struik beet en tilde deze uit de grond, nou daar zat wel een heel bijzondere wortel aan, in de vorm van een kruik met kruidenbitter. In de tipi namen we met zijn allen plaats en werden we door Toon verrast met een lekkere borrel, dit na een toost op het nieuwe jaar. Veel verhalen werden er

verteld rond het knapperige vuur en zelfs vuurwerk ontbrak niet. Toon pakte de hulst en wierp die op het vuur en met sterretjes en knappende geluiden vierden we als het ware nieuwjaar.

De tijd vloog voorbij, we keken op de klok en besloten de wandeling naar de Jacobushoeve te aanvaarden. Daar dronken we nog wat warme koffie en men liet de kom snert met roggebrood en spek goed smaken. Een nieuw jaar van genieten en kennen was succesvol van start gegaan. Reen bedankte de gidsen in het bijzonder de tuinman Toon.

Christ Grootzwagers

Kerk of kerkuil in Dongen...allebei gevlogen?.



Van oudsher is de kerkuil de meeste trouwe parochiaan hier in ons dorp. Zelfs als een kerk tot ruïne vervallen is, zoals de Oude Kerk in de Kerkstraat, blijft de uil hem nog steeds dagelijks bezoeken. Want daar boven in de toren is hij geboren, daar ligt zijn DNA en ook dat van generaties voor hem. En bij voldoende eierproductie ook voor zijn nazaten. Om hen die mogelijkheden te verschaffen hebben wij, van de uilengroep van Ken en Geniet, al meer dan 25 jaar uilenkasten in en rond Dongen geplaatst. Want ook bij meneer de uil was er sprake van een enorm woningtekort voor jonge starters. Wij bouwen geen luxe woningen in ivoren torens; dus niks geïsoleerd...geen A+ certificaat...en geen warmtepomp, maar gewoon een houten kist van 60 bij 40 bij 40

cm, aangeboden door Brabants Landschap. De voordeur is meteen ook achterdeur dus een opening van 18 bij 18 cm waar een pijp aanzit die als gang dienst doet. Ze komen dus letterlijk 'de kast uit'...en gaan dus ook regelmatig 'de pijp uit'...niks is hen vreemd.

Wat ze wel hebben is een prachtig blijvend vrij uitzicht op een A locatie, en een energie neutrale woonplek...dus nul op de meter, hypotheekvrij en geen last van geluidshinder. Zelfs van de galmende kerkklokken krijgt hij geen koppijn, want hij is voorzien van afsluitbare oorkleppen, die hij naar behoefte kan gebruiken als hij niks wil horen (om jaloers op te worden). Misschien een idee om onze oogkleppen, die we soms op hebben ook maar in te ruilen voor oorkleppen.

Hij wordt, vind ik, wel een beetje ondergewaardeerd, die meneer de uil. Hij is immers niet alleen een nachtbraker, maar vooral een nachtwerker, want terwijl wij zijn 'uiltje knappen' heeft hij altijd nachtdienst, de stakker. Sinds we terecht geen muizenvergif meer mogen gebruiken – omdat de uil en onze (huis)dieren die vergiftigde kadavers dan opeten, en dan anders ook het loodje leggen – heeft de uil het beredruk. Zijn functie is dus om Dongen te verlossen van het muizengespuis...maar als hij geen kerktorens meer heeft om te bewonen, krijgt hij straks ook het predicaat 'functie elders'. mee. En dan hebben wij ook snel geen 'actieve herinnering' meer aan hem. We lopen dan zelf in die (muizen)val.



Natuurvereniging Ken en Geniet

Ieder jaar beklimmen we met onze twaalfkop-pige vrijwilligers-groep de ladders in torens, schuren, molens en boerderijen. Dat doen we al meer dan 20 jaar om de uilen stiekem in hun privé leven te bekluren, want hoe meer we weten van hun gedrag, hoe beter we hen kunnen beschermen. In groepjes

van twee maken we de kasten schoon. Dat gebeurt meestal met klimharnas en een vast ankerpunt, want we willen niet naar beneden stuiten. We vinden van alles, veel braakballen, eierresten, prooiresten maar ook nestkrakers zoals kauwtjes of een nest jonge eekhoorns, wespennesten of hoornaars, en als de bodem weer voorzien is van een nieuwe laag houtsnippers voorkomen we dat parasieten een kans krijgen om de boel te verzieken.

We hebben hier in Dongen ongeveer 40 kerkuilen kasten opgehangen met een bezettingsgraad van 47%. Bij een broedgeval vliegen er gemiddeld 2 tot 3 jongen uit. Met z'n vleugels met een spanwijdte van 90 cm en een gewicht van 400 gram en 40 cm lengte is deze muizenjager een zeer nuttige en ook beschermde vogel, die jaren op de rode lijst stond. In 1970 hadden we in heel Brabant nog maar 10 kerkuilenparen en het doel was om in het jaar 2000 in heel Nederland dan 2.000 paren te hebben. Dat is met inspanningen en acties van vrijwilligers ruimschoots gelukt.

Iedere avond vliegt deze [goudkleurige prachtvogel](#) tegen de schemering onze schuur uit. Nu is dat rond 17.30 uur, daar kun je de klok op gelijk zetten. Met een muis in zijn snavel, die hij met een beet in zijn nek naar de muizenhemel heeft geholpen, zweeft hij terug de schuur in om die doolie muis als huwelijksgeschenk aan zijn toekomstige echtgenote aan te bieden. Als beloning volgt een heftige, maar kortstondige paring, waarbij de losse veren door de kast vliegen en dat meerdere keren per nacht...niet verwonderlijk dat hij overdag dan regelmatig een uiltje knapt

De 4 à 5 (of meer) jongen, die na een maand om de paar dagen uit hun schulp kruipen komen terecht op een laag braakballen die hun ouders het hele seizoen hebben uitgekotst. Hygiënisch zijn ze niet, maar sociaal wel, want de oudste helpt met voeden door de prooi netjes onder zijn kleinere broertjes te verdelen. Alleen als er onvoldoende voedsel is, dan is het kleintje het haasje en is het gedaan met de broeder-



liefde. Ze zijn dan niet te beroerd om kannibalisme te plegen op het kleintje. Ik weet niet hoe ze daar bij de Partij voor de Dieren over denken, maar wij zouden voor zo'n actie 30 jaar gevangenisstraf met TBS

dwangverpleging krijgen. Maar ondanks deze tekortkomingen blijven we de kerkuil met plezier beschermen en bewonderen en als onze bisschop dat nu ook doet met de kerktorens dan blijft de kerkuil zijn trouwste parochiaan. Mijn zegen heeft ie...

Groeten uit de Groenstraat Peter Verschure

LANDGOED VALKENBERG



Samen met onze gids Peter Verschure togen we naar Ulvenhout, voor een bezoek aan Landgoed Valkenberg.

[Het Valkenberg](#) ligt in het Ulvenhouts bos / Chaamse bos en sluit aan bij de landgoederen Hondsdonk en Luchtenburg. De gezamenlijke landgoederen beslaan 561 ha, en grenzen weer aan de Strijbeekse Heide. Het goed is bij de gemeentelijke herindeling van 1826, waarbij de gemeentegrens volgens de loop van een aantal beekjes werd vastgesteld, in een merkwaardige uitloper van de gemeente terechtgekomen, het ligt dicht bij Ulvenhout, niet ver van de buurtschap Geersbroek, Bavel en Chaam, dan bij Gilze.

Verstopt in het bos ligt het landhuis dat in de 15e eeuw van ridder Willem van Berchem was.

Valkenberg is, op de omgeving van het landhuis na, opengesteld voor het publiek. Het huidige lanenstelsel is rond 1770 aangelegd. Je vind

er prachtige doorkijkjes en vergezichten, en typische boerderijen van deze regio.

De paden zijn bijzonder glad, zeker aan het begin van de wandeling, waar men nog met auto's komt. Het heeft gesneeuwd, dus zorgt dit voor een mooi uitzicht. We staan even stil bij het landhuis, dat staat er niet zo florissant bij als in het verleden. Het ligt verborgen achter hoge



hagen, om de bewoners toch wat privacy te geven. Net voorbij het huis stroomt de Berkendreefloop een bosbeek, die steken we over. Peter geeft tekst en uitleg over de

verschillen in dennen en sparren. Dennen zijn een soort naaldbomen die behoren tot het geslacht *Pinus*. Ze hebben naaldvormige bladeren die in bosjes op de takken groeien. Het aantal naalden per bosje kan variëren van 2 tot 5 of meer, afhankelijk van de soort. Dennen produceren ook houtachtige kegels die de zaden bevatten.

Een van de meest voorkomende dennen in Nederland is de grove den (*Pinus sylvestris*). Deze boom heeft korte, gedraaide naalden die paarsgewijs groeien. De kegels zijn klein en niet opvallend. De stam is vaak lichtbruin van kleur aan de bovenkant. De grove den is een echte bosboom die veel in heide- en zandgebieden groeit.

Een andere veel voorkomende den in Nederland is de zwarte den (*Pinus nigra*). Deze boom heeft langere, stijvere naalden die ook paarsgewijs groeien. De kegels zijn iets groter dan die van de grove den en hebben een donkerbruine kleur. De stam is meestal kaarsrecht en heeft een grijze, papierachtige bast. De zwarte den is een aangeplante boom die vooral in parken en tuinen te vinden is.



Er zijn nog veel meer soorten dennen in de wereld, zoals de zeeden (*Pinus pinea*), de bergden (*Pinus mugo*) en de Weymouthden (*Pinus strobus*). Deze hebben allemaal verschillende kenmerken, zoals de lengte en vorm van de naalden, de grootte en vorm van de kegels, en de kleur en textuur van de bast.

Door de vorst staat de rododendron er wat zielig bij, deze beschermt zijn knoppen en bladeren tegen te grote kou. De bladeren krullen op en de knoppen zijn net schubben die over elkaar heen vallen.



Natuurlijk komen we zo van alles tegen en passeren nog diverse beken, kenmerkend voor deze omgeving. We komen aan het eind van een pad uit bij een

heuveltje en dan denk je bij een landgoed vaak aan een ijskelder of iets dergelijks. Peter verteld dat dit echter een grafkelder is, waar een eerdere bewoner van het landgoed begraven wilde worden. Dat is er uiteindelijk niet van gekomen, daar de eigenaar van plaats wisselde en elders ging wonen. Het is wel een plek lekker uit de wind dus besluiten we hier even pauze te houden.

De kamperfoelie begint al uit te lopen, deze plant slingert zich om stammetjes en takken van struiken en bomen. Die groeien echter verder en dan gaat het wringen, de kamperfoelie



raakt ingegroeid in de bast. In het buitenland heeft men dat ook ontdekt. Boompjes worden daar aangeplant, met de kamperfoelie ernaast.

boomkruiper



Na verloop van tijd krijgen de boompjes een soort krulvorm, bekend van wandelstokken die daar in toeristenwinkels te koop zijn.

Zo lopen we verder over de prachtig en statige lanen van het landgoed. Planten hebben we vanzelfsprekend niet zoveel gezien, wel een enkel vogeltje, zoals de boomkruiper, een bruinig vogeltje met een superfijn krom snaveltje, daarmee zoekt deze insecten achter de bast. Kenmerkend van de boomkruiper is zijn manier van voedsel zoeken, ze beginnen onder aan de stam en kruipen als het ware omhoog, boven aangekomen vliegen ze weer naar beneden naar een andere boom. We staan er even bij stil en gaan verder,

want van stil staan krijg je het koud. We komen weer in de buurt van de bewoonde wereld, in het Landgoed zijn destijds ook enkele hoeven gebouwd, men was indertijd zelfvoorzienend en had akkers, weiden en natuurlijk vee. Na de hoeve bekeken te hebben liepen we terug naar



onze startplaats, we waren allemaal wonderwel overeind gebleven en aanvaardden de terugreis. Na onze vorige ervaring bij de Fazant,

besloten we toch maar ergens anders aan te leggen en kwamen uit in de Steenovensebaan bij de Jacobushoeve. De koffie was welverdiend en menig Brabants worstenbroodje kwam langs. Peter werd nog even bedankt voor de prachtige tocht, die we mee mochten maken.

Christ Grootzwagers

NATUURMOMENTEN LANGS ECOLOGISCHE VERBINDINGSZONE EN DE DONGE 18-1-2024



Het vriest, er staat een koud windje maar het zonnetje lokt ons naar buiten. Gewapend met fotocamera, dik aangekleed met sjaal, muts en handschoenen wagen we het er maar op. Van huis uit zijn we al snel bij het bruggetje naar Beljaart Buiten. Wat een knoppers van wilgen staan hier langs de waterkant, met volle pruiken en holle stammen, de koppen zijn een welkom onderkomen voor holenbroeders.

De plassen zijn dichtgevroren, er ligt nog wat sneeuw. We gaan het dijke op, linksaf en zien dan een pikzwarte lucht op ons afkomen, vast een dikke sneeuwbus, zullen we teruggaan of toch maar verder? Ach vooruit, we gaan door. De bus valt in Oosterhout, blijkt later.

In het riet zit een roodborst, die zie je deze tijd van het jaar toch overal en altijd! Wist U dat de roodborst een trekvogel is? Hoezo, die zie je toch een heel jaar in Nederland? Klopt, maar onze zomerroodborsten houden siësta in Zuid-Europa en de winterroodborsten zijn gevluucht

voor de kou in Scandinavië en komen hier op vakantie. En elke vakantieganger wil een plekje voor zichzelf alleen, ze verdedigen hun territorium op een agressieve manier, voornamelijk de mannetjes doen dit. Of ze eisen je tuin op en jagen vrouwtjes en jonge vogels weg, oprotten jullie. Dat ogenschijnlijk lieve leuke beestje is dus allerminst aardig. Langs de Onkelsloot wandelen we naar de Donge. In de sloot dobberen meerkoeten en wilde eenden stilletjes rond. In de wei staat een



grote zilverreiger. Het is een statige verschijning met zijn sneeuwwitte verenkleed tot 100 cm groot met een vleugelspanwijdte van 150 cm, dat is niet niks! Hij jaagt op vissen en amfibieën terwijl hij traag door ondiep water stapt. Ook wil hij wel een

muis of mol verschalken. Gelukkig zien we steeds meer grote zilverreigers in Nederland en is hij van de Rode Lijst geschrapt, maar in de 19e eeuw was hij bijna uitgestorven, omdat zijn lange sierlijke witte veren gebruikt werden op dameshoeden.

De boomstam die ooit als bank fungeerde is bezet met honderden elfenbankjes. Het elfenbankje is een saprofyt, hij voedt zich met dood organisch materiaal, hij recycleert de boom als het ware.



Als we de Brouwerdijk opwandelen met zijn dikke, eeuwenoude eiken, zien we een boomkruiper tegen de stam omhoog kruipen. Met zijn kromme snauveltje inspecteert hij de

stam, op zoek naar insecten, insectenlarven of spinnen. Spiraalsgewijs

klimt hij omhoog, hij gebruikt daarbij zijn stugge staartveren als steuntje. Als hij een stuk geklommen heeft, vliegt hij naar een volgende boom, om daar weer aan de voet met klauteren te beginnen. In de toppen van de eiken zitten enkele roeken te koekeloeren. Roeken foerageren met grote groepen op weilanden of akkers, met een apart stijf loopje waarbij ze af en toe de snavel in de grond steken. Het menu is bijzonder uitgebreid, vooral ongewervelde bodemdieren zoals emelten, maar ook aas, zaaigoed en etensresten staan op het menu. De slimmeriken weten precies waar ze moeten zijn om veel en voedzaam voedsel te vinden.

We steken de Wilhelminalaan over en vervolgen onze weg [langs de Donge](#). Tussen het riet scharrelen waterhoentjes, ze spelen verstoptertje lijkt het wel. Tijdens het zwemmen of lopen is zijn staart omhooggericht, zodat je zijn witte onderstaartdekveren ziet. Als het waterhoen jongen heeft, volgen deze de witte signaalveren. In de bosjes links zien we koolmees, gaai en boomklever. Een behendige jongen, die boomklever, met zijn krachtige klauwen kruipt hij langs boomstammen opwaarts, neerwaarts, achterwaarts en zijwaarts langs de stam van de boom, op zoek naar insecten. Zijn dikke, stevige snavel is een ideaal instrument om insecten en zaden in allerlei spleten en kieren van boomstammen te verstoppen, of om noten te kraken door er verwoed op in te hakken, waarbij hij met de poten de vrucht vasthoudt. Op de Donge zwemt een fuut, wat een elegante vogel is dat toch! In



een hoge boom aan de overkant van de Donge zitten enkele aalscholvers met wijd uitgespreide vleugels. De aalscholver is een goede

duiker. Hij kan tot een minuut lang z'n adem inhouden en ondertussen zonder problemen 10 meter diep duiken. Hij heeft geen waterdicht verenkleed, dat heeft als voordeel dat hij zo diep en lang kan duiken, maar na het duiken moet hij wel even de tijd nemen om zijn vleugels te laten opdrogen.

Het bordje "Stiltegebied" is blijkbaar niet van toepassing voor een laag overvliegende helikopter. Gelukkig trekken de 6 reeën die we al vanuit



de verte zien zich hier niks van aan. Ze staan rustig te grazen, 2 bokken en 4 geiten, een prachtig gezicht! Het ree heeft een ultrakorte, nauwelijks zichtbare staart en een lichtgekleurde vlek of 'spiegel' op de billen (wit in de winter, gelig in de zomer). Bij het vrouwtje heeft dit opvallende toefje haar de vorm van een hart, bij het mannetje kan je er eerder een boon in zien. De grote oren om verre geluiden te analyseren en een goed ontwikkelde reukzin compenseren het slechte gezichtsvermogen. Af en toe kijken onze reeën op, maar gaan dan weer stug door met grazen. Het ree is een herkauwende planteneter, zoals alle herten. Het dier voedt zich vooral met blaadjes van bijvoorbeeld braam, framboos, klimop, hazelaar. Maar hij lust nog meer delicatessen zoals paddenstoelen, eikels en beukenootjes. Daarnaast eet het ree ook droog voedsel, zoals hooi en granen die achterblijven op het veld. Hij kan zich dus gemakkelijk aanpassen aan een veranderend voedselaanbod.

Ook de blauwe reiger is op voedseljacht. Het is een geweldige visser. Hij kan heel lang doodstil blijven staan met al zijn zintuigen op scherp om een prooi te detecteren. Hij beweegt zich statig, maar vooral erg

langzaam en stil om zijn aanwezigheid niet te verklappen. Eens hij een prooi in het vizier heeft, slaat hij genadeloos toe met een indrukwekkende precisie. Vissen worden in één keer doorgeslikt, met het hoofd eerst. Zo werkt hij dagelijks naar schatting 300 tot 500 gram vis naar binnen. Behalve vissen, eet de blauwe reiger zowat alles wat in ondiep water leeft: kikkers, salamanders, palingen, rivierkreeftjes en zelfs ringslangen. Hij zoekt ook aan land naar prooien, vooral in de winter. Dan focust hij op insecten, wormen, planten en zelfs jonge vogels, mollen en muizen. De reiger kan probleemloos visgraten verteren, maar zoogdierharen worden uitgebraakt in de vorm van een braakbal.

Langs de rietkraag zwemt een paartje krakeenden, als je ze goed be-



kijkt zijn het prachtig getekende eendjes. Mannetjes hebben een bruine kop en een zwart achterlijf met lichtbruine staartpunt.

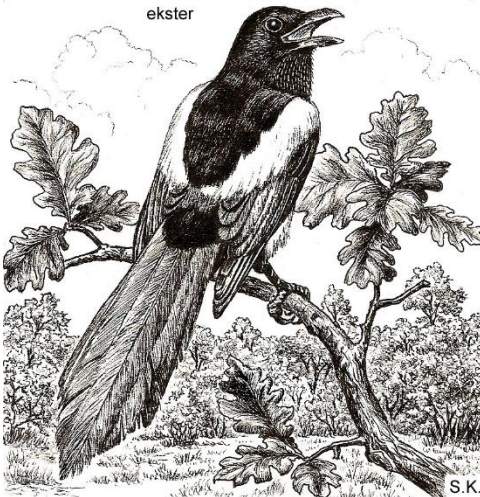
De rest van het lichaam is grijs met een fijne tekening, wat het beste te zien is op de borst. De schouderveren zijn opvallend lang en beige van kleur en de snavel grijszwart. Vrouwtjes lijken sterk op de wilde eend, de donkerbruine veren zijn prachtig lichtbruin omrand. De witte spiegel, de witte buik en de oranje snavel vormen de belangrijkste kenmerken om vrouwtjes krakeend van wilde eenden te onderscheiden. Krakeenden zijn de laatste decennia sterk in aantal toegenomen.

De 2e stuw is ons keerpunt. We staan hier even te kijken en opeens scheert er een blauwe flits laag over het water, een ijsvogel! Hij verdwijnt in de rietkraag. Wist U, dat de ijsvogel in een rechtlijnige vlucht snelheden tot 80 km per uur kan bereiken? Da's best snel voor zo'n klein vogeltje! Langs de overkant wandelen we verder, speurend in het riet, en jawel: daar zit hij weer! Zijn kobaltblauwe vleugels, kruin en rug schitteren in het zonlicht. Maar nog voordat we ons fototoestel kunnen richten, is hij weer gevlogen. Toch hebben we even later weer geluk: de ijsvogel zit aan onze kant van het water op een tak. Hij heeft ons helemaal niet in de gaten, zit zo stil, minutenlang, zou het wel een



echte zijn? Maar dan beweegt hij met zijn snavel, kijkt even om en dan is zijn aandacht weer gericht op het water. Kennelijk is dit zijn

uitkijkpost, waarvandaan hij vliegensvlug het water in duikt om binnen de seconde een vis te grijpen. De ijsvogel is dol op kleine vissen, niet groter dan 4 à 5 cm. Kikkervisjes en waterinsecten (bijvoorbeeld libellenlarven) staan ook op het menu. Wanneer hij uit het water komt met de - vaak nog spartelende - vis dwars in zijn bek, keert de ijsvogel meestal terug naar zijn uitkijkpost. Daar geeft hij de vis een genadeklap door hem stevig tegen een tak te slaan. Dan wordt de prooi in het verlengde van de snavel gemanoeuvreerd. Met de kop richting keel als de ijsvogel zelf honger heeft, of omgekeerd als hij de vis gaat voeren aan zijn wijfje of jongen. Maar dat is in januari nog niet aan de orde. Plots-



klaps krijgt hij ons in de gaten en verdwijnt naar de rietkraag aan de overkant. Maar wat een sensationele ontmoeting alweer! We vervolgen onze weg, langs het Kerkebos en over het dijkje terug. Een pimpelmees haalt acrobatische toeren uit in zijn jacht op spinnetjes en insecten. Langs de Onkelsloot staan de wilgenkatjes al zo goed als open, de lente is in aantocht! De eksters wachten echter geduldig af, hoewel ze al vroeg in het voorjaar een nest maken. De

zon schijnt op hun zwart-witte verenkleed, er verschijnt een groen-paarse-blaue glans. We verlaten Beljaart Buiten via het bruggetje en dan snel naar huis voor een warme kop thee, maar wat hebben we genoten van de Natuurmomenten zo vlak bij huis!

Fia Grootzwagers

WANDELTIPTIP LANDGOED PLANTLOON



Zo dichtbij en maar weinig mensen kennen het, het landgoed ligt tussen Waalwijk en de Loonse en Drunense Duinen. Starten kun je op twee plaatsen, aan het parkeerterrein aan de Plantloonseweg of bij De Galgenwiel aan de Burgemeester Smeelelaan 124, 5144 NK Waalwijk. Met Ken en Geniet startten we op laatstgenoemde plek. Met 18 leden gingen we op pad, waarbij we eerst langs de Galgenwiel af liepen. Daar bevindt zich een pas gerestaureerde kogelvanger, welke hier al eeuwenlang ligt. Vroeger werd hier geoefend door het leger, toen de kanonnen nog niet zo ver reikten.

Het wiel, velen denken dat het een ven is, is ontstaan na een overstroming in 1658, waarbij het water kolken veroorzaakte en zo een ven ontstond. Dat water was afkomstig van de Bergse Maas die in bedwang gehouden werd door de Meerdijk, welke indertijd doorbrak. De Galgenwiel is een langgerekt ven, tegenwoordig kun je het gemakkelijk over steken via een vlonderbrug, aangelegd door de Vereniging Natuurmonumenten. In het ven leeft vis, je kunt er regelmatig karpers zien zwemmen, een enkele keer wordt er ook de ijsvogel waargenomen. Ooit heeft hier nog een galg gestaan opgericht door de heer van



Loon, het ven lag indertijd precies op de grens tussen Holland en Brabant en vonden nogal eens twisten plaats over die grens. Aan het eind van het wiel gaan we de Melkdijk op, om even later links af

te slaan. Een beetje verscholen achter de rododendrons ligt een kleine poel, vroeger werden hier de schapen doorheen geleid en gewassen, schapen dragen allerlei parasieten met zich mee. Om ziekten te voorkomen waste men de schapen in deze zogenaamde schaapspoelen. Rechts van het pad ligt een groot weiland, het ligt diep, hier is vroeger turf afgegraven. Nu staat het bijna helemaal blank, normaal is het een plek, waar je wild kunt spotten, zoals de ree, maar ook de vos. Links lag eerst ook een groot weiland, maar dat heeft men nu kleinschaliger gemaakt door de aanplant van houtwallen. De laan voert ons naar het eigenlijke [Landgoed Plantloon](#), met een houten woning en daarnaast de oude hoeve. Voor deze hoeve staat nog een oude waterput, het is een laag gebouw, want door de drassige bodem was hoger bouwen geen optie. Net achter de hoeve loopt de oude turfvaart, deze liep door tot aan Den Bosch, indertijd stookte men daar de haard met turf, dat hier door de boeren werd gestoken. Per platbodem werd deze





over de turfvaart naar de stad gebracht. We volgen de historische dijk, deze is ontstaan door het uitdiepen van de naast gelegen sloten, elk jaar werden die geschoond. Het vrijgekomen materiaal werd telkens op het pad gegooid en zo bleef de dijk op hoogte. Ook dit is een plek waar vaak in de laaggelegen weide reeën grazen. Met wat geluk kun je hier ook de zwarte specht horen of zien, die heeft hier vlak in de buurt zijn nest. We komen langs een boom, welke voor mij een speciale betekenis heeft, meer dan 40 jaar geleden vertelde de toenmalige gids Piet in 't Groen over deze boom. Het is een eik, aan de onderkant helemaal hol, doordat de plaatselijke bevolking hier het molm uit haalde. Indonesiërs kweken graag orchideeën en die doen het goed op de luchtige molm. Toentertijd kon je de speciale grond nog niet kopen, dus haalde men dat uit de natuur. Piet zei toen dat de boom er al een tijd zo stond en wel het lootje zou leggen, nu 40 jaar later staat hij er nog steeds en geeft wederom blad. Aan het eind van de smalle dijk staat een boom waarvan de schors helemaal verdwenen is, jarenlang zat hierin een bosuil, nu heeft iemand er een tekening van Sinterklaas in uitgerofd. Weer lopen we over een dijk, weer de Melkdijk, het laat zich raden waar deze voor gebruikt werd. Toch is het best vreemd dat er juist hier dijken liggen, met in geen velden of wegen rivieren. Ze zijn aangelegd in lang vervlogen tijden, toen men in de buurt van Den Bosch simpelweg de dijken doorstak, als het water van de Dommel de stad bedreigde. Speciaal daarvoor werd een dijkensysteem aangelegd, zodat de stad droge voeten hield. Nu heet het gebied tegen Waalwijk de Baardwijkse Overlaat. Een gebied dat ook een bezoekje waard is, met zijn

grote plassen en dijken. De overlaat wordt als dusdanig niet meer gebruikt, daarvoor in de plaats groef men het Drongelens kanaal, dat het overtollige water afvoert.

We verlaten de Melkdijk en lopen in stilte het naastgelegen gebied in, stil want daar heeft de bosuil zijn nest en die hoopten we te zien. Maar dat was net teveel gewenst, mevrouw bosuil verkoos onder in haar nestholte te blijven, mogelijk al op haar eerste eitjes. De bosuil broedt al erg vroeg in het jaar, als er dan jongen zijn, is het gemakkelijker deze te voeden. De bosuil gaat immers in de nacht op jacht en rond deze tijd zijn de nachten nog lang. De jongen worden gevoed met muizen, maar ook met vogels, die de bosuil zo van de tak af grijpt, als betreffende vogels slapen. Ik doe er maar even een plaatje bij eerder door mij gemaakt op onze wekelijkse wandeling hier.



Rechts van de beukenlaan ligt nog een kleine poel, vroeger diende deze als brandput, er stonden hier enkele kleine woningen, welke echter toch door brand werden verwoest.

We komen uit, op wat vroeger een doorgaande pad was, de Achterste Hoeve, deze voerde naar Fellenoord. Nu wordt de daar gelegen hoeve bewoond door een particulier, de nabij gelegen weiden zijn in beheer bij Natuurmonumenten. Tegenover de hoeve staat een oude boswachterswoning, daar hangen diverse nestkasten, welke je goed in de gaten moet houden. Alhoewel de boomklever hier al enkele keren in de vrijstaande brievenbus gehouden heeft. De eigenaar hangt dan keurig een briefje op de ijzeren kast, zodat de postbode niets verstoord.

Nu komen we aan het lastigste stuk, een laan, waarover ook de koeien van de biologische boer naar de weiden worden gebracht, kortom een grote modderpoel. Langs de beuken ligt nog een smal paadje, maar ook daar zie je sporen van vee, in dit geval paarden. Het maakt het allemaal net wat spannender, zeker daar waar we een pad passeren, ga je hier links, dan kom je bij de Loonse en Drunense Duinen uit. Nu is het juist bij deze kruising bijzonder nat, net als op veel andere plekken. We blijven het pad met de naam Achterste Hoeve volgen, links liggen weiden, met ook daar enkele houtwallen, ook weer een geliefd gebied voor de ree, vos en buizerd. Iets verderop gaan we het bos in, hier wordt weinig onderhoud gepleegd en het ziet er dan ook heel natuurlijk uit. Boomklevers en spechten vertoeven hier graag en in het paddenstoel seizoen is er hier veel te beleven. Net buiten het bos ligt de stal van het Bio bedrijf, waar de koeien vandaan komen, die men in het gebied ziet grazen.

Langzaam lopen we richting Waalwijk en komen bij de kruising met de Plantloonseweg, links zie je daar het parkeerterrein liggen, waar je eventueel ook kunt starten. We steken het brede pad over en lopen richting de Soyer, een oude woning, waar jarenlang een bordje ophing met de naam. Ik heb dat eens uitgezocht en Soyer is de betekenis van bocht in een rivier. Aan het eind gaan we links richting het Galgenwiel, we lopen langs een uitloper van dit water richting de vlonderbrug, waar we de wiel oversteken. Met een grote groep krijg je toch een gevoel van onbalans, alsof je te diep in het glaasje hebt gekeken. Op de brug heb je een prachtig uitzicht over het water.



Keurig op tijd komen we terug bij het kleine parkeerterrein, we steken de weg over en gaan het andere Galgenwiel bezoeken, daar staat al keurig een tafel gereserveerd. Hier wordt zoals gewoonlijk weer wat bijgepraat, over de tocht en allerlei andere zaken. Tevreden keren we huiswaarts, we hebben weer genoten.

Christ Grootzwagers

HUIS TER HEIDE



Met 18 deelnemers vertrekken we deze keer bij de Natuurbegraafplaats, juist naast het oude Jachthuis. Dat huis is nu in gebruik als bezoekerscentrum voor de begraafplaats, je kunt er terecht voor informatie over deze bijzondere plek.

Zelf kennen we dit nog als kantoor van de beheerseenheid Huis ter Heide, maar tijden veranderen. De gronden achter het huis zijn heringericht, althans waar dit nodig was. Zo zijn de paden verhard, een mooi gebied voor hen die afhankelijk zijn van de rollator. Een natuurbegraafplaats ziet er heel anders uit als een traditioneel kerkhof. De graven liggen verspreid over een grote oppervlakte, men kan zelf immers een plek uitkiezen. Ook zie je hier geen zerken en gedenktekens, enkel een houten schijf die op de grond ligt, met daarop een korte tekst. Is

deze schijf vergaan, dan mag er geen ander geplaatst worden. Hier en daar zie je wel bloemen liggen op de graven, maar ook dat is aan regels gebonden.

We lopen door het gebied, het is er stil, de vogels laten zich nog niet zo horen. Veel eiken die hier stonden zijn verwijderd, veel waren al afgestorven, waarschijnlijk door de te vochtige bodem. We lopen door het hek bij de raster, zo komen we in het gebied waar de Schotse Hooglanders grazen. Deze zijn ingezet om het gebied open te houden, deze grazers eten menig jong boompje op, zeker in de winter.



Wat verderop ziet het bos er helemaal niet zo gezond uit, hier heeft de letterzetter, een kevertje, zich volgevretten. Niet eentje natuurlijk, maar duizenden hebben hier een aanslag gepleegd op de bomen. Veel bomen zijn daar-

door afgestorven en menigeen is omgewaaid. Natuurmonumenten heeft hier groots ingegrepen, veel bomen heeft men halverwege afgezaagd. De stammen door hout heeft men laten staan, zodat insectenetende vogels hier hun voedsel kunnen vinden. Met name spechten en boomklevers vinden dit een prima hoek, om te ten, maar ook om te

nestelen. In de verte zien we een bosuilenkast hangen, deze is vele jaren in gebruik geweest. Zelf hebben we daar eens een koppel boomklevers in de weer gezien, die wilden erin gaan nestelen, maar het invlieggat bleek toch een beetje te groot.

We gaan weer een klaphek door en komen bij een kleine bosweide, hier worden elk jaar akkerzaden verspreid, zodat er een bloemrijk akkertje ontstaat. Later in het jaar wordt hier nogal eens een oogstfeest gehouden, door boeren uit de Moer. Met oude gereedschappen wordt er geoogst, natuurlijk komen daar ook werkpaarden bij kijken.

Wij lopen langs nog een ander akkertje, speciaal aangelegd voor de vlinders. Ervoor



staat een oude linde, vroeger stonden er 3, deze stonden voor het Bodemhuis. Deze woning waar ook een notaris heeft gewoond is echter al lange tijd geleden afgebroken. De drie linde's zouden voor veiligheid zorgen, de drie-eenheid zou daar op toezien. Op veel plekken zie je voor oude boerderijen nog steeds drie bomen staan, meestal linde's. De notaris heeft indertijd ook het acacialaantje aangelegd, om zijn vrouw een plezier te doen. De acacia geurt heel sterk als deze met grote witte bloemtrossen getooid is. We lopen over dit laantje en bekijken de zeer groffe schors van deze Robinia Pseudo Acacia. De boomkroon is erg open, waardoor het zonlicht op de boomstam kan schijnen, om de sapstromen te beschermen heeft de boom een hele dikke schors. Daar maken vogels gebruik van, want die nestelen graag achter deze schors, maar ook vleermuizen profiteren van de open ruimte. We volgen de Galgeneindsebaan, acacialaantje is een plaatselijk gebruikte naam. De Galgeneindsebaan steekt de Galgeneindsestraat over, er moet hier beslist ergens in het verleden een galg hebben gestaan.

We lopen over een pad, dat indertijd is aangelegd, om een oud pad te vervangen. Langs dat oude pad was er een dassenburcht gegraven en daar wilde men de rust bewaren. Dit gebeurde in de tijd dat de das nog een zeldzaamheid was. Thans leven er zoveel dassen, dat het omleggen van paden onbegonnen werk is en dat is alleen maar mooi. Er ligt een open stuk, dat snel begroeid raakte met heide, zoals dat overal gebeurt als er bomen gekapt worden, het heide zaad krijgt dan licht en lucht en schiet uit. Bij een bankje houden we even een koffiestop.



Slingerend door het bos zien we overal sporen van de das, deze halen met hun klauw een stuk gras weg op zoek naar voedsel. Soms maken ze een dergelijk gat wat dieper, dat is dan bedoeld als mestputje, tevens markering van hun gebied. Er zitten ondertussen vele dassen in Huis ter Heide, overal kan je burchten tegen komen.

Het paadje komt uit bij de Baan achter de Ruwe Bossen, daar staan we te kijken naar de vennen, Ik vraag aan Fia of we niet iets spannends kunnen doen en het vlonderpad door het Moerven kunnen nemen. De gids vindt dat echter niet goed en het feestje gaat niet door, logisch, want het vlonderpad staat helemaal onder water. Best wel bijzonder, want dat hebben we in de jaren dat dit pad er ligt nog nooit meegemaakt, hopelijk houden we nu het water vast.



We vervolgen ons pad dan maar, met rechts de vennen en links een berkenbos, de vogeltjes laten ons een beetje in de steek, net als de [Schotse Hooglanders](#). Het blijft toch verschrikkelijk mooi, zeker als je in je achterhoofd houdt, dat het er hier heel anders uit had kunnen zien. De gemeente Tilburg had namelijk het plan, om hier industriegebied van te maken, een oud watermeetpunt is daar nog een overblijfsel van. Gelukkig heeft Natuurmonumenten hier de regie en is in 1992 begonnen met het afgraven van de landbouwgrond. Het gele zand dat hierbij vrij kwam, heeft men gebruikt bij de aanleg van de rondweg rond Eindhoven. Al genietend komen we bij het Leikeven, een ven dat er eigenlijk altijd al gelegen heeft. Iets verderop kun je momenteel niet verder, want daar staat de pad richting Tilburg helemaal blank, er is een

verbinding gemaakt tussen de diverse vennen en nu werkt deze eindelijk en is helemaal vol gelopen. We lopen richting de Natuurbegraafplaats, onderweg krijgen we nog met wat hinder te maken. Bij het zogenaamde driehoekig weitje is de pad ook weer erg nat en moeten we tussen de bomen door manoeuvreren. Elkaar helpend lukt dat natuurlijk ook, waar een wil is, is ook een weg.

De weide naast het pad is in de zomer een belangrijk vlindergebiedje, waar vele soorten verblijven. Het wordt onderhouden door een kleine groep van 4 Schotse Hooglanders, geholpen door reeën, welke er ook regelmatig grazen. Aan de andere kant is het nu erg drassig en er staan verscheidene grote waterplassen, dit was heel vroeger ook een



munitiedepot. Water speelt daar ook een rol, want in de achter gebleven brandputten, welke men behouden heeft, zitten salamanders. We gaan het laatste klaphek door en komen weer op het gebied van de Natuurbegraafplaats, deze wordt steeds mooier, dit door het maai-beheer. Daar waar gemaaid is, komt de heide met rasse schreden terug, mogelijk verdient de naam zijn waarde terug en staat het oude jachthuis weer op de heide. Fia wordt bedankt voor de mooie wandeling en samen rijden we naar de kerk van de Moer, Daar recht tegenover ligt ons aanlegadres, het Maoske. Dan is het tijd om wat bij te praten, wat foto's te bekijken en te genieten van een bakje koffie. Klokslag 13:00 uur zijn we terug in Dongen en kijken terug op weer een goed besteedde ochtend, graag tot een volgende keer.

Christ Grootzwagers

ZONDER WILGEN GEEN HOLLANDS LANDSCHAP



Een oer-Hollands beeld , knotwilgen (Salix) met ijspegelbaarden langs bevroren sloten.

Het woord Salix is van Keltische oorsprong: Sal = nabij en lis = water. Het verwijst naar de groeiplek van de Wilg, die is dichtbij het water. Zelfs drassig land kan met wilgen drooggemaakt worden zoals in het verleden veel is gebeurd.

Ieder twijgje groeit weer uit tot een nieuwe boom of struik ook al is het kapot gescheurd door storm, wind of water. Een kampioen in overleven, een echte pionier!

Omdat Wilgen een enorm wortelgestel hebben zijn ze bovendien ideaal om er voor te zorgen dat slootkanten en dijkes niet eroderen.

De keerzijde is dat diezelfde wortels in tuinen, de donkerrode rioolbuizen van gresklei en kabels kunnen verstoppem of afknellen. Zoals ik jaren geleden meemaakte met de krulwilg. Gezellig voor Pasen krultakken in een vaas gezet met wat versiersels erin. Na enkele weken zaten er worteltjes aan. Oh wat leuk! Natuurlijk worden deze takken in de grond gezet want dan heb je volgend jaar weer krultakken van de Paasboom en de boom zelf is erg decoratief in de tuin. Na enkele jaren raakt ons riool verstopt en het probleem kon niet worden opgelost middels het doorspuiten dus dan moet je spittend de grond in voor inspectie. Manlief komt mij na enige tijd halen en wijst naar de rioolpijp die daar mooi vrij van zand, mij beschuldigend aan ligt te staren. Hele stukken klei eruit gebroken waar de wortels gewoon dwars door de wand heen gegroeid waren om bij het vocht te komen en zo voor

verstopping zorgden. Nooit heb ik nog een krulboom in mijn tuin gehad hierna en haal nu de paastakken voortaan ergens anders.

Een Wilg is een waterpomp want hij verdampt enorm veel water en kan dus gebruikt worden om water te zuiveren. Hierbij worden de voedingsstoffen uit het water gelijk in het hout opgeslagen wat voor het grootste deel weer verbruikt wordt door de vele planten die in de stam gaan wortelen. Een knotwilg is letterlijk een herberg voor planten en insecten. Voor een aantal kevers zoals de wilgenhaantjes vormen wilgen zelfs de enige voedselbron en vergeet niet dat de larven van de muskusboktor alleen maar kan leven op levend wilgenhout. Het zijn vooral de stikstof minnende planten die zich in de holtes en de knot nestelen zoals de gewone hennepnetel, vogelmuur en besdragende planten als bitterzoet en bes anjelier.



Zo eens in de 3 tot 4 jaar wordt een knotwilg geknot waarna in het voorjaar weer een nieuwe pruik verschijnt doordat er al snel jonge spruiten zich ontwikkelen. Het wilgenhout is zacht en dus *gewillig* waardoor het gemakkelijk te verwerken is voor allerlei doeleinden. Wanneer de boom niet regelmatig geknot wordt dan valt hij om van

ouderdom maar hij begint dan wel weer opnieuw te groeien aan de uiteinden. Als hij weer groot is geworden valt de Wilg weer om. In feite loopt deze boom door het landschap heen al duurt elke stap tientallen jaren. De Wilg blijft dus niet op één plek stil staan.



In het oude Griekenland schreef Hippocrates een aftreksel van knotwilgenschors voor bij gewrichtsontstekingen, pijn en koorts. Om me heen hoor ik vaak over de helende werking van de Wilg en vooral bij pijnbestrijding. Wilg zou bij 75% van de hoofdpijnen werken. Dit moet dan maar eens uitgeprobeerd worden want zomaar alles geloven wat er staat geschreven is voor mij geen optie. Als een spin in het web wacht ik mijn kans af.

Een dagje gidsen in de Biesbosch met schoolkinderen gaf mij de kans. Een van de begeleiders had hoofdpijn en geen pijnstillers bij de hand. Ik wel maar dit vertel ik niet want eerst moet nu via de natuurlijke weg iets uitgeprobeerd worden om mij te overtuigen. Na mijn uitleg en vraag of ze misschien wilde proberen op een door mij geschild wilgentakje te kauwen reageerde deze dame gelijk positief. Na ½ uurtje merkte ze er nog niets van maar 1 uur later ging ik nog eens poolshoogte nemen. Ik zag haar druk aan de babbel en op mijn vraag hoe het nu met haar



ging zei ze verbaast; “ik heb er het afgelopen uur niet meer aan gedacht maar mijn hoofdpijn is echt verdwenen.” Wat een van bast ont-
daan, 3 cm groot takje kan beteke-
nen als je pijn hebt midden in de
natuur. Er zit in de wilg salicylzuur
en dit zit ook in de aspirine.
Een uitdaging is het ook om in de
maand mei onder de wilgenbomen
te lopen met de zon hoog aan de
hemel. En toch lijkt het dan soms of
het een beetje regent. Dit komt door
al die cicaden of spuugbeestjes die
dan in grote klodders spuug aan de
wilgentakken hangen. In zo'n
schuimnest ontwikkelt de larve van
een cicade zich. De wilgen-
schuimcicades maken dit schuim
als bescherming tegen uitdroging
en tegen natuurlijke vijanden zoals
vogels. Met zijn zuignuit wordt

door de larve het plantensap opge-
zogen, hij blaast dit dan op tot een
schuimvormige massa wat lijkt op
spuug. Vaak wordt er teveel schuim
gemaakt en dat vocht druppelt
naar beneden.

Tijdens excursies hoop ik altijd na deze uitleg dat de opgetrokken neuzen van de deelnemers voor het gespat, weer wat in een normalere stand komen maar nee, zowel bij volwassenen als kinderen lukt dit niet. Zelfs van een eigen kleinkind hoorde ik ; “oma wandelt expres onder de wilgenbomen met een groep omdat daar beestjes op de takken zitten te wachten tot er mensen onder door lopen en dan beginnen die spuugbeestjes allemaal tegelijk te spugen naar de mensen zodat ze helemaal onder klodders spuug komen te zitten, getsie !”

Die wilgenschuimcicades maken heel wat fantasie los en de uitleg is in 1 spuugtel vergeten.

De wilg is magisch door zijn veelzijdigheid. Er zijn weinig bomen met zo'n rijke flora en fauna. Loop bij een polderwandeling de knotwilgen niet zo maar voorbij maar maak er een ontdekkingstocht van. Je valt van de ene in de andere verbazing.

Rita van Dongen

DE PINKSTERBLOEM



De pinksterbloem behoort tot het geslacht veldkers van de kruisbloemenfamilie. Veldkers is een van de grootste geslachten van de familie. Het heeft circa 160 soorten, die over de gehele wereld verspreid voorkomen. In Nederland en België zijn vijf soorten inheems. Daarvan is de pinksterbloem de meeste algemene soort. Pinksterbloem houdt van een vochtige standplaats. Hij is daarom veel te vinden in vochtige graslanden, natte bossen en langs waterkanten. De vorm van de plant is zeer variabel, hetgeen een gevolg is van de variatie in standplaats.

Geveerde bladen

Pinksterbloem is een overjarige plant, die overwintert met een rozet van grondstandige bladen. Daaruit ontwikkelt zich in het voorjaar een rechtopstaande, wel of niet vertakte, bebladerde stengel. De bladen zijn geveerd. De stengelbladen boven aan de plant verschillen duidelijk in vorm van die van het rozet onder aan de plant. De blaadjes van de stengelbladen zijn langwerpig en elliptisch, die van de onderste bladen eirond met een onregelmatige landing.

Lila bloemen

Eind april begin mei staat de pinksterbloem meestal in volle bloei. De bloemen staan in trossen aan de stempel. Gewoonlijk zijn ze lila gekleurd met donkere aderen. Er komen ook vormen voor met lichter gekleurde of bijna witte bloemen. De geur van de bloemen neemt in

intensiteit toe naar het begin van de kroonbladen. De vier kelkbladen zijn onderaan komvormig. Ze staan dicht tegen de kroonbladen, ook 4 in getal, en houden het ondereinde daarvan bij elkaar. Daardoor wordt een kort buisvormig deel gevormd, dat bescherming biedt aan de nectariën.

Openspringende vruchten

Voor zaadvorming is de pinksterbloem afhankelijk van insectenbezoek, want de plant is zelfsteriel. Dat wil zeggen dat er bij bestuiving met stuifmeel van de eigen plant geen zaden worden gevormd. Van de Kruisbloemenfamilie zijn de soorten van de veldkers de enige die door middel van het openspringen van de vrucht het zaad verspreiden. De vrucht is een hauw, die plat van vorm is. Bij rijpheid springt hij met twee kleppen open. Na het loskomen rollen de kleppen snel op, waardoor de zaden van het tussenschot worden losgerukt en weggeslingerd tot op een afstand van maximaal 2,40 m.

Bijenbezoek



Zowel nectar als stuifmeel wordt door de bijen op de bloemen verzameld. Het bijenbezoek is erg vluchtig. Soms bezoeken ze wel zo'n 20 bloemen per minuut. Het meeste stuifmeel komt vrij Tijdens de voormiddag. Gedurende een periode van 4 dagen komt het

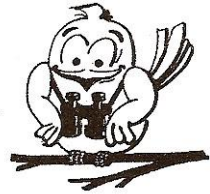
stuifmeel in een bloem vrij. De stuifmeelkorrels hebben een oppervlak met een grove netstructuur en brede kiemopeningen, die bijna van pool tot pool lopen. De stuifmeelklompjes zijn lichtbruin. De nectar bevat vooral vruchtensuiker en druivensuiker.

Vermeerdering

De pinksterbloem kan zich vegetatief vermeerderen. Als een blad op de grond komt te liggen kunnen zich in de bladoksels worteltjes vormen en ontstaan er nieuwe plantjes.



PROGRAMMA



Woensdag 6 maart: Algemene ledenvergadering 20:00 uur in de Cammeleur, zaal 7

Zaterdag 9 maart: Autotocht van een halve dag naar de omgeving van Kasteel Nederhemert. Het is voorjaar en tal van voorjaarsbloeiërs zijn er juist nu te zien. Beppie Verhage gaat u er veel meer over vertellen en laten zien. In de middag is er meer (zon)licht en gaan de bloemknoppen open en zijn ze op zijn mooist, vandaar eens een middagtocht. Nederhemert ligt op een oeverwal in de Doornwaard aan een oude bocht van de Maas. Het is prachtig wandelgebied met veel natuur en een interessante cultuurhistorie.

Vertrek 12.30 uur, opgeven voor dinsdag 5 maart 19:00 uur.

Zaterdag 16 maart: De tuinwerkgroep gaat samen met vrijwilligers aan de slag, met het aanleggen van de uitbreiding van de heidetuin. Dit in het kader van NL Doet, een programma van het Oranjefonds, welke de kosten voor een gedeelte dekt. Zo zal er een aaneengesloten heidegebiedje ontstaan, met op de achtergrond de bijenstand en ons lokaal. De werkzaamheden beginnen om 9:00 uur en duren tot 12:30 uur. Aanmelden kan via: <https://www.nldoet.nl/activiteit/weide-wordt-natuur>

Zaterdag 30 maart: Autotocht van een halve dag naar de Brand bij Udenhout. Het gebied kan bijzonder nat zijn, maar is juist daarom ook zo mooi, het staat bekend als de plek om bloeiende bosanemonen te zien. En ook zullen de diverse zangvogels van zich laten horen, welke allemaal terug zijn uit hun winterkwartier. Zorg voor goed schoeisel of laarzen en Beppie Verhage neemt u mee in dit kleine paradijs. Vertrek 9:00 uur, opgeven voor dinsdag 26 maart 19:00 uur.

Zondag 14 april: Autotocht van een halve dag naar de Oisterwijkse bossen en vennen, waarbij u rondgeleid wordt door Christ Grootzwagers. Oisterwijk heeft uitgestrekte bossen en vele vennen, allemaal met een eigen ontstaansgeschiedenis, waarover u meer te weten komt

tijdens de wandeling. Het ene is uitgestoven door de wind, het andere is ontstaan door overvloedige neerslag.

Vertrek 8:00 uur, opgeven voor dinsdag 9 april 9:00 uur.

Zaterdag 27 april: Autotocht van een halve middag, de Oranjetipjes wandeling, het oranjetipje heeft onder andere de pinksterbloem als waardplant. Fia Grootzwagers gaat er u alles over vertellen. Waarheen we precies gaan is geheel afhankelijk van het oranjetipje, want die willen we beslist gaan zien. Als vlindertelster houdt Fia goed in de gaten waar rond deze tijd de meesten te zien zijn, we vertrekken in de middag, want dan is de meeste kans ze te zien.

Vertrek 13:00 uur, opgeven voor dinsdag 23 april 19:00 uur.

Zaterdag 11 mei: Autotocht van een halve dag naar Gorp en Rovert, een gebied tussen Goirle en de Belgische grens. We lopen hier langs de beek af de Rooverische Leij, die door het gebied meandert, in een natuurlijke stroom. Vele bochten zijn uitgesleten en er ontstaan zo steile oevers, hier en daar is een boom zo gesneuveld en omgevallen. Het landgoed is in bezit van de familie Puijenbroek, bekend van de textiel.

Vertrek 8:00 uur, opgeven voor dinsdag 7 mei 19:00 uur.

Zondag 26 mei: Autotocht van een hele dag naar de Grote Peel, samen met de Vogelwerkgroep. Annemiek Bakers en Lidwine van Dijk begeleiden u door dit mooie gebied. Nationaal Park De Groote Peel ligt op de grens van Limburg en Noord-Brabant, in de driehoek Meijel – Asten – Nederweert. Staande in het centrum van de Groote Peel vallen de kerktorens van deze dorpen op. De Groote Peel is een van de weinig stukken die over zijn van het onafzienbare hoogveen dat ooit de grens tussen Brabant en Limburg vormde. Nu is het een natuurgebied van internationale klasse, vooral vermaard om zijn vogelrijkdom.

Vertrek 7:00 uur, opgeven voor dinsdag 21 mei 19:00 uur.

Zondag 9 juni: Autotocht van een halve dag naar de Broskens bij Zondereigen, daar waar de grens ligt tussen Nederland en België. Kleinschalig landschap met poelen, houtkanten en weilanden. Het Merkske, een zijriviertje van de Mark, is een authentiek kronkelende beek. Zij vormt de natuurlijke grens tussen Nederland en België en tussen de Noorderkempen en Noord-Brabant. Houtsingels en bramenwallekes, bloemrijke graslanden, poelen, heischrale graslanden en heel veel zwarte elzen, die zo graag met hun voeten in het water staan, tooien

het landschap. Het kan er nat zijn, houdt daar rekening mee, de gids is Jos van Dongen.

Vertrek 8:00 uur, opgeven voor dinsdag 4 juni 19:00 uur.

Zaterdag 22 juni: Fietstocht van een hele dag, de zogenaamde Piet in 't Groen fietstocht. De fietswerkgroep neemt u mee richting Tilburg Moergestel Oisterwijk Heukelom Berkel-Enschot Loon op Zand de Moer Dongen. Afstand 58 km.

We rijden gem. 15 km per uur. Onderweg stoppen we 5 keer. 3 Keer leggen we aan bij een horeca gelegenheid waarbij we op de middag bij een van deze gelegenheden de lunch gebruiken. Bij slechte weersomstandigheden of veranderingen worden de deelnemers bij aanmelding geïnformeerd. De fietsgidsen Harrie Kees en Rinus wensen jullie een fijne fietsdag toe.

Vertrek 10:00 uur, opgeven voor dinsdag 18 juni 19:00 uur.

OPGEVEN VOOR DEZE EXCURSIES KUNT U BIJ:

Ad en Lenie Leeggangers, Roeloff van Dalemstaat 50, tel. 0162-313858 En bij: Marie-José van Gestel, Hubertusstraat 9, (mob.) 06-10120230 Of via e-mail: mjvangestel.burmanje@home.nl

Wie zich via e-mail opgeeft bij Marie-José krijgt altijd een bevestiging toegestuurd. Indien dit niet het geval is, mogelijk door vakantie, dan graag alsnog bellen naar Ad en Lenie.

Leden en niet-leden, die zich eenmaal hebben opgegeven voor één van de tochten van Ken en Geniet, dienen de aan deze tocht verbonden kosten te voldoen. Dit geldt ook als men door omstandigheden niet met deze tocht mee kan gaan, tenzij een ander de plaats van hem/haar overneemt.

PRIVACYVERKLARING

De volledige versie van de privacyverklaring kunt u vinden op de website www.kenengeniet.nl

MEDEDELINGEN

Contributie betalingen over 2024.

Beste leden van Ken en Geniet, u heeft of begin januari 2024 een mail of bij dit boekje een brief gekregen met het verzoek om uw contributie te voldoen.

De meeste van u hebben het lidmaatschap over 2024 al betaald, bedankt hiervoor.

Aan degenen die hun contributie over 2014 nog niet voldaan hebben het verzoek om deze zo spoedig mogelijk te voldoen.

De contributie kosten zijn als volgt:

<i>Gewoon lid</i>	<i>€ 17,00</i>
<i>65+ lid</i>	<i>€ 15,00</i>
<i>Gezinslid</i>	<i>€ 15,00</i>
<i>Lid en Gezinslid</i>	<i>€ 32,00</i>
<i>65+lid en Gezinslid</i>	<i>€ 30,00</i>

De contributie graag voldoen op rekeningnummer NL44 RABO 0111 9841 14 Ten namen van Ken en Geniet, onder vermelding van uw naam.

Met vriendelijke groet John van Meggelen penningmeester Ken en Geniet

Als nieuw lid heten we van harte welkom:

Mevr. Simons-Amweg
Dhr. J. van der Leijden

Overleden leden:

Dhr. A. Haarbosch

Kopij voor het volgende Hoefblad kunt u inleveren vóór 1 mei bij het redactieadres: Christ Grootzwagers, Kamilletuin 6, 5103CB te Dongen. Ook is het mogelijk uw kopij via e-mail te versturen, **graag als bijlage verzenden, word bestand, lettertype arial 11 en foto's los als jpg bestand.** Het e-mail adres is: hoefblad@kenengeniet.nl

Redactie: Jos van Dongen, Sjef Kerkhofs, Roland Commandeur, Hanny Oerlemans en Christ Grootzwagers

Zoals altijd zijn de tekeningen weer gemaakt door Sjef Kerkhofs.

NATUURVERENIGING



KEN EN GENIET

LIDMAATSCHAP

De CONTRIBUTIE bedraagt voor leden € 17, - per jaar. Bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar wordt € 1,50 per maand berekend.

Jeugdleden (14-16 jaar), huisgenoten en 65-plussers betalen € 15 - per jaar; bij het aangaan van het lidmaatschap in de loop van het jaar betalen zij € 1,50 per maand.

De minimum donatie voor begunstigers bedraagt € 15, - per jaar, wanneer zij het verenigingsstijdschrift wensen te ontvangen.

CONTACTPERSONEN WERKGROEPEN:

Uilenwerkgroep:

uil@kenengeniet.nl

Thieu Verharen
Stevenshof 13, 's Gravenmoer
Tel. 0162-315480

Nestkasten verkoop:

Ad Leeggangers
Roeloff van Dalemstraat 50, Dongen
Tel. 0162-313858

Vogelwerkgroep:

Nestkasten coördinator

vogel@kenengeniet.nl

Leo Reijnierse
Kard.v.Rossumstraat 52, Dongen
Tel. 0162-316475

Vlinderwerkgroep:

vlinder@kenengeniet.nl

Fia Grootzwagers
Schoolsticht 47, Dongen
Tel.0162-517996

Natuurtuin Kandoel:

Peter Verschure
Groenstraat 11a, Dongen
Tel. 0162-313297

Misschien staat volgend Hoefblad wel uw foto op deze plek. Hebt u een leuke, mooie, grappige natuurfoto, stuur hem dan in voor 1 mei naar hoefblad@kenengeniet.nl en u weet delen is leuk.

Boomkruiper Fia Grootzwagers Vogels kunnen lezen Rita van Dongen



Das Kees Laurijsen

